

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 40.

Stockholm den 5 Oktober 1911.

4:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 1/4 " " " 3: 50 1/4 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm i närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 13 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	--	--	--

LOUISE CRUPPI.

För Dagnys trogna läsarinor bör Madame Cruppi icke vara obekant. Undertecknad, troligen den enda utländska dam som bevistade den högtidliga invigningen af studentskehemmet vid rue Saint Jacques, Madame Cruppi skapelse, lämnade i denna tidning en liten redogörelse af densamma liksom af öppnandet af dess restaurant i samma hus, som ägde rum sju månader senare eller den 1:sta december 1910. Studentskehemmet har redan blifvit en kär tillflykt för de studerande unga kvinnorna i Sorbonne, där de träffas för att utbyta idéer, åhöra föreläsningar och deltaga i diskussioner samt tillsammans intaga sina blygsamma måltider, och i Lille, Bordeaux, Toulouse och Lyon ha redan bildats systerföreningar efter liknande mönster. Den snabbhet, med hvilken hela rörelsen utvecklats sig, visar, att dessa föreningar fylla ett länge känt behof men äfven att de äro ordnade på ett verkligt praktiskt vis. Deras stiftarinna har också en förmåga att organisera och klart utlägga en plan, som är beundransvärd.

Precision, klarhet, "netteté", som fransmännen säga, präglar Madame Cruppi's hela väsen, och detta undgår säkerligen ingen, som i dessa dagar kommit i personlig beröring med henne. Hon har ju nämligen nyligen gästat vår hufvudstad i egenskap af delegerad vid den internationella kvinnokongressen, där hon representerade sektionen "Sciences et lettres" af Conseil National

des Femmes Françaises. Det bleka ansiktet med de fina fasta dragen, de mjuka men bestämda handrörelserna, den lifsstarka stämman, som klart och enkelt framlägger hvad den vill ha sagdt, det och icke mera, allt visar en målmedvetenhet i sträfvet, en fasthet i linjen — jag menar då icke endast den yttre — som är högst sällsynt, — mest hos oss i Norden, parad som den är med världsdamens fina takt och älskvärdhet.

Madame Cruppi har anslagit tre veckor af sin knappt tillmätta tid i och för vistandet i Stockholm; sedan kongressarbetet nedlagts, ämnar hon besöka alla de anstalter som på något sätt tänga de områden, inom hvilka hon själf verkar, och studera de grenar af feminin verksamhet där vi äro föregångskvinnor (ett ord som snart måste bli gängse i vårt språk). Hon ämnar också besöka Uppsala och Lund för att på ort och ställe göra sig reda för under hvilka villkor den svenska studentskan bedriver sina studier och hur hon indelat sin dag med arbete och nöjen — Philokoros och serenader icke att för-glömma.

Hand i hand med de sociala intressena, hvilka genom hennes ställning som ministerfru blifvit mycket framskjutna, gå de litterära. Madame Cruppi är en talangfull författarinna. Förutom andra arbeten har hon gifvit ut en roman, som heter *Avant l'Heure* och rör sig inom musikens värld. Och för närvarande håller hon på med ett arbete om svenska författarinnor, som hon hoppas kunna avsluta inom den närmaste framtiden och för hvars skull hon till stor del gjort resan hit upp till Norden. Här på svensk botten kommer hon naturligtvis på ett annat sätt i kontakt med den litteratur, som hon ägnat sitt intresse, och det är äfven hennes mening att sätta sig i personlig förbindelse med våra författarinnor. Madame Cruppi läser dock icke vårt språk utan är det i öfversättningar och muntliga öfverflyttningar hon, så godt sig göra låter, tillägnat sig vår litteratur. Planen var först utstakad mycket vidare, i det att den omfattade Nordens skriftställarinnor, men blef, när materialet visade sig vara så rikt, inskränkt till Sverige. Troligen ha vi Ellen Key och Selma Lagerlöf att tacka därför, ty dessa voro de svenska författarinnor, hvilkas arbeten Madame Cruppi först lärde känna och som gjorde ett starkt intryck på henne. De få äfven hvar sin afdelning i hennes bok, hvilken börjar med vår kära Fredrika Bremer och sträcker sig ända fram till Elin Wägner och Norrtullsligan. Det är en ordentlig vägsträcka, som vi svenska kvinnor tillryggalagt mellan denna start och denna slutpunkt! Hvad urvalet beträffar har Madame Cruppi delvis blifvit beroende af hvad som förelegat i öfversättning. Men vi få dock vara tacksamma åt den möda hon gör sig att värdigt och förstående presentera våra författarinnor för sina landsmän, för hvilka hela vår litteratur är så godt som okänd.

Musiken har äfven varit en viktig faktor i Madame Cruppis lif. Redan som barn visade hon ovanliga anlag, hvilket mycket glädde hennes morföräldrar, i hvilkas hem hon uppfostrades. Madame Cruppis mor hette Crémieux och var dotter till den berömda judiska advokaten Adol-

phe Crémieux, hvilken blef fransk justitieminister under 1848 års revolution. Han fängslades sedan som ifrig republikan af Napoleon III men återtog sin ministerpost under kriget 1870. Hans salong var mötesplatsen för allt hvad det dåtida Paris ägde af celebriteter. I detta hem fick Madame Cruppis konstnärliga anlag riklig näring, och hennes vackra stämman har ackompanjerats af sådana mästare som Gounod, Massenet och Faure. Sorgen öfver en älskad sons död har dock, för en tid åtminstone, kommit henne att lägga ner sin kanske käraste sysselsättning.

Det är således en ovanligt rikt utrustad kvinna, hvars sympatiska drag vi i dag föreställa för Dagnys läskrets.

A. L—n.

Ministärförändringen och vår rösträttsfråga.

Ministären Lindman går — en naturlig följd af Andrakammarvalens utgång — och ersättes af en liberal regering. Nyhetens betydelsefullhet minskas ej af att den med största sannolikhet väntats under de sista veckorna. Utan att i öfrigt ingå på det politiska läget för närvarande och möjligheterna för framtiden vilja vi här endast beröra den viktiga händelsen i samband med det förändrade läge, som vår rösträttsfråga genom densamma kommit i. Regeringspartiet har den nu på sitt program, den kungliga proposition vi så länge väntat på bör då äntligen blifva verklighet. »Ansvarsmedveten politik» står ej längre som hinder för frågans framförande, den nya regeringen måste känna det med sitt ansvar förenligt att arbeta på realiserandet af en af sina förnämsta programpunkter. Hvad öde den kungliga propositionen om rösträtt för kvinnor sedan i riksdagen går till mötes torde väl blifva en annan fråga. I Första kammaren kommer, äfven efter eventuell upplösning och nya val, högern att vara i majoritet, och om densammas uppfattning af saken ha vi ej lämnats i okunnighet. Men hvad som göras kan för att bringa vår fråga fram till en snabb och lycklig lösning våga vi vänta nu skall göras från ledande håll och hvad detta betyder för saken torde ligga i öppen dag.

Uttalanden ha gjorts vid allmänna politiska möten — likaså vid af skilda rösträttsföreningar anordnade — gående ut på att beslut om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor måtte fattas under nästkommande riksdagsperiod. Vi uttrycka ännu en gång vår åsikt om att hvad som till detta ändamål vinnande kan göras kommer att göras. Vi måste nu kunna anse att vår fråga har kommit in i sitt sista skede.

Juvel-, Guld- & Emaljarbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Dans, Plastik och Calisthenics.
 Allm. Kungsh. 26 66. Kungsholmsgatan 6. Riks Kungsh. 2 85
Elsa Björkman,
 elev af
 Fru EMILIE WALBOM. Fröken ELSE O. REIERSEN.
 Balletmästarinna vid Kungl. teatern i Köpenhamn. Köpenhamn.

"Hvad skulle vi ha gjort?"

Ändtligen hafva alla vänner af klara linjer och rena färger nu omsider den tillfredsställelsen att kunna konstatera, att från representativt vänsterhåll inom Centralstyrelsen för L. K. P. R. — fru Wicksell i Dagny den 10 augusti — det erkännandet framkommit, att centralstyrelsebeslutet af den 20 juni brutit F. K. P. R:s politiska neutralitet. Visserligen kläder sig erkännandet i så försiktiga ordalag, som att föreningens neutrala ställning endast "i någon mån" öfvergifvits — men ett mera eller ett mindre betyder härvidlag föga. Man är tillräckligt betjänad af ett medgifvande i den form som föreligger, från ett läger, där man hittills i det hela ställt sig envist och absolut oförstående gent emot den i fråga om neutraliteten verkliga innebörden af beslutet. Dess bättre är väl nu att förmoda, att inga delade meningar längre finnas angående denna, och alltså att hoppas, att den segslitna frågan kan anses slutbehandlad och därmed afförd från dagordningen.

Uppgifvandet af den nyssnämnda ohållbara positionen har emellertid ej förminskat vänsterkvinnornas aktivitet i anseende till försvaret af det nämnda centralstyrelsebeslutet i och för sig. Det försäkras oss åter och åter, att Centralstyrelsen endast hade att välja två vägar, antingen att "göra ingenting alls" eller ock att handla så, som den gjort.

Det är icke troligt, att detta af vänstern ifrigt förfäktade påstående verkar särdeles öfvertygande på de håll, där man icke bundits af partianda. Snarast framkallar det väl i första hand en undran öfver Centralstyrelsens åtminstone skenbart orubbade tillit till riktigheten af sitt handlingssätt, en tillit, som man tycker äga bra ringa näring i dels den omedelbart efter beslutets bekantgörande framträdde starka oppositionen inom F. K. P. R. och i dels det faktum, att själfva den åsyftade "klämnen", högerkvinnornas stillatigande gillande, hvarigenom beslutet framför allt skulle fått karaktären af en "opinionsyttring" och ett "principuttalande", båda riktade mot högermännen, uteblifvit. En taktik, som visat sig i så väsentliga punkter, som dessa, felberäknad, tycker man ej skulle vara ägnad att ingifva någon större belåtenhet hos dem, som varit upphöfvet till den. Erkännas må emellertid, att i en situation, där meningarna om hvad som bort göras, så skarpt bryta sig mot hvarandra, det nog icke varit möjligt att finna en väg, som kunde hafva vunnit allas odelade gillande. Men å andra sidan lär det ej vara för djärft att antaga, att man skulle kunnat finna mer än en, som, långt bättre än den, hvarpå vi nu gå, motsvarat föreningens önsknings och behof.

Att döma af sommarens tidsningsuttalanden från kvinnovänstern förefaller det, som om man där ansåge som ett axiom, att det den 20 juni gällde som en oafvislig plikt för F. K. P. R. att kasta sig in i den politiska striden. Att icke göra det skulle för föreningen vara det samma som själfdöd m. m. d. Mot denna uppfattning har ställts en annan, diametralt motsatt, och den må här ännu en gång framhållas: valet var fritt. Att man gick

en så ödesdiger väg, som bl. a. visade den betänkliga bristen hos ledningen, att den ej bättre kände sina trupper, än att den utfärdat ordres, som ej blott en hel del af dem vägrade att ställa sig till efterrättelse — här den af högerkvinnorna icke accepterade negativa lydndsformen af stillatigande —, utan äfven voro så beskaffade, att de hafva drifvit flere af föreningens medlemmar att öfvergifva fanorna — att man gick en sådan väg är, enligt insändarens mening, att tillskrifva icke en tvingande nödvändighet, vare sig i de yttre förhållandena eller de inre, utan helt andra orsaker. Då dessa emellertid redan af andra framställts och dessutom ligga utanför ramen af denna uppsats, komma de ej att här beröras.

Att hittills ingen af de missnöjda yttrat sig om hvad, enligt deras tanke, Centralstyrelsen "borde ha gjort", äger sin sannolika orsak icke däri, att de ej skulle hafva bildat sig en mening härom, utan däri, att det praktiskt taget ej tjänat något till att komma med en kritik i den formen, då ju icke därigenom någon förändring i det redan skedda skulle kunnat åvägbringas. Oppositionen har i stället helt naturligt tagit sig uttryck i en kritik af annat slag. Då nu emellertid från ett par insändare i Dagny en direkt fråga: "Hvad skulle vi ha gjort?" blifvit framställd, så kan det ha sina vanskligheter, om ingen upptager den till besvarande, helst som det är tydligt — af det sammanhang, hvori frågan framkommit — att vänsterkvinnorna skola, om svar uteblir, tyda detta som ett svaghetstecken hos de andra och slå mynt däraf till stärkande af sin egen ställning, något, som inför det nuvarande läget inom F. K. P. R. icke är önskvärdt. Ur denna synpunkt — och utan andra anspråk än dem, som tilläfventyrs kunna grundas på blotta medlemskapet af F. K. P. R. — är det, som förevarande inlägg anser sig äga ett berättigande och — i sin ringa mån — en uppgift att fylla.

Kvinnosaken har väl aldrig varit så "uppe" som i somras under kongressdagarna. Dessa gåfvo den först och främst genom mängden af deltagare en storartad så att säga utvärtes påtaglighet, som, på samma gång den måste hafva varit kvinnorörelsens vedersakare en nagel i ögat, lände deras vänner till den allra största uppmuntran. Vidare imponerade kongressen (och därmed "saken") genom de många framstående in- och utländska kvinnliga representanterna, så utomordentligt fint kvalificerade, som flera af dem voro, med hänsyn till såväl deras allmänt mänskliga som sociala och — ej minst — rent "kvinnliga" egenskaper. Det är i allmänhet just ingen ljuflig lott att vara rösträttskvinna, men under kongressen glömde vi obehagen och vedermodorna: det var klang- och jubeldagar, och hvarje enskild, liksom den stora församlingen, bars högt af entusiasmens starka vågor. Detta mångbesökta internationella möte tillförde oss stora ideella värden, af hvilka det nyssnämnda utgjorde ett, och ett, som för visso ej bör underskattas. Därjämte är att här anteckna något, som Sveriges kvinnor i kampen för sina intressen hittills ej sett mycket af — kongressen gaf oss pengar. Det tycks, som om mot denna bakgrund, bland hvars mera framträdande drag än en gång må

Mot klåda,

reformer, ekzem, hudsjukdomar af många slag har Salubrin i talrika fall visat sig vara ett verksamt medel. Mot våta utslag bör det i allmänhet användas starkt utspädt, mot torra ekzem kan det användas mindre utspädt.

Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

pointeras: allmänhetens mot kvinnofrågan hänvända uppmärksamhet, en inom F. K. P. R. i entusiasm pånyttfödd offervilja samt en af föreningen hittills okänd rörelsefrihet, representerad af öfverskottet i kongressens kassa, en väg, så närliggande, så enkel och så naturlig, skulle hafva gifvit sig själf, en väg vi alla kunnat gå — — — Hvarför föranstaltades ej i somras, med klokt utnyttjande af så kraftiga häfstänger, som de nämnda, en väldig opolitisk föredrags- och presskampanj af kvinnorna i agitationens och upplysningsarbetets tecken? Ett upprop till F. K. P. R. att göra propaganda i stor stil för vår sak, i anläggning och dimensioner att förlikna vid hvad som skedde under det särdeles fast och väl organiserade arbetet 1906 för insamlande af namn till masspetitionen, skulle — under inflytande af den allmänna stämningen samt inför det närvarande politiska läget — alldeles säkert samlat kvinnorna till en energisk och följdrik kamp, och det tillskott af nya intryck, idéer och uppslag kongressen skänkte oss skulle därvid kunnat göras omedelbart fruktbringande. Många kvinnor, som väl hafva förmåga att i tal eller skrift verka för kvinnosaken, men som under årets öfriga tider för sitt försörjningsarbete skull icke hafva tid att göra detta och då ej heller af samma orsak kunna annat än för några timmar förflytta sig från den ort, där de be, skulle säkert nu med glädje omfattat ett tillfälle att under en längre eller kortare ferie, som de allra flesta af oss njuta, verka med i den stora agitationsapparaten. Och som med dem så med alla de andra. Särskildt för högerkvinnorna — hur ytterst välkommet skulle ej detta upprop varit, i det hörsammandet här af för dem blifvit ett förlösande uttryck för den plågsamma spänning, hvori de, politiskt sedt, för närvarande befinna sig — och skulle ej deras deltagande i arbetet varit ett svar så godt som något åt högermännen? Beträdandet af denna väg hade icke alls utgjort något hinder för vänsterkvinnorna att, vid sidan af den opolitiska verksamheten å föreningens vägnar, såsom enskilda personer samarbeta med sitt parti, tala på dess möten o. s. v. Visserligen hade ej detta samarbete kunnat göras i den utsträckning, som nu skett, då de för detta ej haft att påräkna godtgörelse af föreningens medel, men därpå hade sannolikt icke kvinnosaken i stort sedt lidit. Fördelarna för den af detta samarbete skulle väl främst vara, att det erbjöde sig många tillfällen att tala om den kvinnliga rösträtten inför stora samlingar af män. Men frågan är, om icke en massagitation af den art och i den utsträckning, som här afses, nående både kvinnor och män, skulle — om man tar sakens alla sidor i betraktande — hafva medfört en långt större och framför allt mera bestående vinst för kvinnorna än förverkligandet af det närvarande programmet. Dessutom skulle den föreslagna vägen haft det goda med sig, att ingen behöft vara överksam, och den bittra schism, som nu hotar att spränga sönder vår organisation, skulle aldrig hafva uppstått.

Kanske någon är böjd att säga: Hvarför ha ej högerkvinnorna på egen hand gått den väg, som här anvisas? Härpå svaras: Denna väg bygger på som sin

viktigaste grund ett hela föreningens uppgående i den idé, som här är framkastad. Låt oss tänka, hur det väl hade gått 1906, om mer än halfva antalet af F. K. P. R. vägrat att vara med — eller beslutit arbeta efter en annan linje, de andra medlemmarna så motbjudande, att deras arbetskraft och arbetsglädje däraf förlamats!

Till slut må i anledning af fru Wicksells jämförelse mellan kvinnohögerens sätt att opponera mot centralstyrelsebeslutet och männens åtgöranden vid eventuellt missnöje med sina resp. politiska partier framhållas, att F. K. P. R. till följd af den egenartade karaktär den såsom förening äger svårligen kan jämföras med ett vanligt politiskt parti, hvadan ingen allmän praxis finnes att åberopa för ett fall sådant som det föreliggande. Vidare förefalla de ord, hvarmed fru W:s uppsats avslutas, i hur nära sammanhang med det föregående de än sättas, underliga och föga tilltalande. De lyda så: "Men hvad de röstberättigade männen göra i en sådan sak, det kan det icke vara något samvetstryck att begära af de icke rösträttsberättigade kvinnorna." Man frågar sig: Sitta männen inne med något monopol på sanningskriteriet i politik? Eller ligger den tanken under: männens vägar äro goda nog; kvinnorna behöfva ej besvära sig med att söka några bättre. . . Ty icke gärna kan författarinnan anse, att ägandet af rösträtten i och för sig skulle skänka de riktiga normerna för ett politiskt handlande. . . Nej, må vi icke utan vidare låta vår uppfattning eller vårt handlingssätt bestämmas af politiska sedvänjor, de må vara än aldrig så allmänt omfattade och aldrig så "själfklara" — ej heller må vi slå oss till ro med att hvad männen kunna göra, det kunna också vi. Tvärtom gäller det för kvinnorna, såvidt deras framtida deltagande i det politiska lifvet skall komma att tillföra detta nya värden, att de ändtligen lära sig att se med egna ögon, pröfva och förbehålla sig själfva domen.

Ester Nennes.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen i Malmö och bostadsfrågan.

Obligatorisk bostadsinspektion är en fordran som nu tilldags tränger sig fram öfverallt, detta som ett medel och en möjlighet till att råda någon bot på de oerhördt bedröfliga bostadsförhållanden, som tyvärr litet hvarstans förekomma. Skilda initiativ ha tagits för att få dylik inspektion till stånd. Vi vilja här i korthet redogöra för hvad Fr.-Br.-Förb:kretsen i Malmö har gjort i denna väg.

Redan i september 1906 utlyste förbundskretsen ett möte, hvarvid en kommitté, "Solidarkommittén", tillsattes, hvilken hade till syfte att behandla bostadsfrågan.

År 1907 framlade kommittén en utredning, hvori bl. a. behovet af obligatorisk bostadsinspektion starkt betonades.

Emellertid beslöt förbundskretsen att söka få till stånd samarbete med södra Sveriges arkitekter och byggmästare,

hvilket utmynnade i att förbundskretsen tillsammans med Södra Sveriges byggnadstekniska samfund tillsatte en kommitté för att åstadkomma en utredning angående en permanent bostadsutställning och obligatorisk bostadsinspektion. Denna kommitté delade sig i två subkommittéer, som arbetade på de två skilda frågorna. Den första af dessa nedlades emellertid, då på grund af bristande kapital intet kunde tänkas göras för saken. Den andra återigen, bostadsinspektionskommittén, hade till mål att åstadkomma en utredning, som skulle kunna läggas till grund för en i stadsfullmäktige på initiativ af de båda intresserade förbunden väckt motion om obligatorisk bostadsinspektion. Utredningen blef också färdig i juni detta år och skulle vid stadsfullmäktiges blifvande oktober-sammanträde ha öfverlämnats som motivering till en motion.

Kommittén har emellertid förekommit genom att vid redan hållet sammanträde med stadsfullmäktige motion väckts i samma syfte af tvenne ledamöter — den ena af dem fru Anna Stenberg. Det är att förmoda att den sakrika och omfattande utredning kommittén åstadkommit icke desto mindre skall komma att läggas till grund för en eventuell bostadsinspektion i Malmö eller — om så skulle anses nödvändigt — för en grundligare utredning i frågan. Till detta ändamål har kommittén tillställt stadsfullmäktiges beredningsutskott en skrivelse angående saken, hvari äfven redogöres för kommitténs arbete.

Ett gemensamt möte har af Fr. Br.-Förb.:skretsen och Södra Sveriges byggnadstekniska samfund i dagarna hållits å Stadt Hamburg, hvarvid beslut i denna sak fattades. Fröken Anna Nilsson lämnade vid samma tillfälle en redogörelse för bostadsinspektionsfrågans ställning i Sverige och utlandet.

K. Högre Lärarinneseminarierets 50-årsfest.

Kungl. Högre Lärarinneseminarieret, för hvars historia redogjordes i förra numret af Dagny, firade lördagen den 30 sept. sitt 50-årsjubileum med tvenne fester, en på förmiddagen och en på kvällen. Till den förra voro inbjudna Öfverstyrelsen för rikets allm. läroverk, Direktionen för Stockholms stads undervisningsverk, f. d. lärare och lärarinnor vid Seminariet och Normalskolan och en del forna elever från det förra. Kl. 1 samlades högtidsklädda skaror i Seminarierets stora sal, å hvars fond en blågul flaggdekoration bildade bakgrund för Fredrika Bremers porträtt jämte dem af rektor Siljeström och professorerna Fock och Cederschiöld, de tre stiftarne af lärokursen för fruntimmer, Seminarierets upphof. En sångkör af nuvarande och f. d. elever sjöng under ledning af fröken A. Bergström några sånger, hvaribland Nordqvists vackra "Solsång". Rektor Josephson skildrade Seminarierets utvecklingshistoria och öfverdirektör Bergqvist talade om karaktärsdaningens betydelse för uppfostrare. — Kl. 7 begynte kvällens högtidlighet, besökt af en mycket talrikare publik, enär till densamma inbjudits äfven alla f. d. elever. Dylika kommo af alla åldrar, somliga enkom hitresta långt ifrån, och samlades afdelningsvis i seminarie- och skolrummen, som medelst soffor och bord,

bonader och blommor omdanats till salonger. Peristylen var prydd med flaggduk och girlander af höstlöf eller granris, i hvilka lyste elektriska lågor. Te serverades i gymnastiksalen, äfven den prydd med brokiga höstlöf och lyste af ljus i granriskronor och mässinglampetter. Det storstilade samkvämet präglades af en jublande högtidsstämning, "full af det nya och gångna". Allmänt jubel hälsade framträdandet af läroverkets fem f. d. och nuvarande rektorer, Olbers, Humble, Waern, Fähræus och Josephson. Den sistnämnde höll hälsningstalet. Adjunkt E. G. Liljebjörn uppläste en af honom själf författad festdikt, och fröken L. Engström berättade humoristiskt om "tidernas början", då seminariet var i sin begynnelse och hon dess elev. Läroverksrådet Fähræus talade om Seminariet och dess forna elever. Sång och musiknummer utfördes; af ett nittiototal inkomna telegram upplästes några, hvaribland hvar sitt från deras Maj:er drottningen och änkedrottningen samt ett från Selma Lagerlöf. Gästernas tack framfördes i ett versifieradt tal af föreståndarinnan fröken A. Rönström från Lund och ytterligare varmt och skämtsamt af fröken Kruse vid Brummerska skolan.

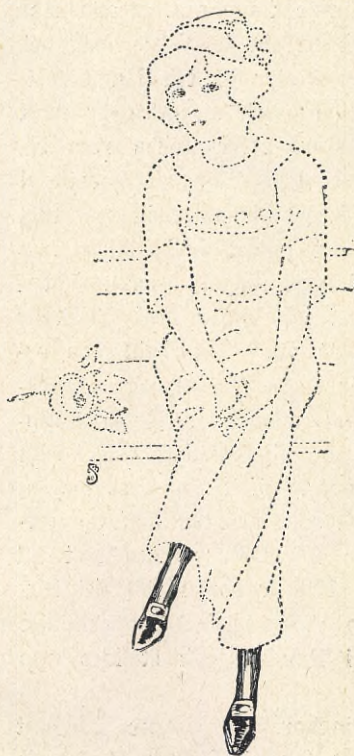
A. U.

Insänd litteratur.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: *Bilder från revolutionen*. Gamla byggnader. Gamla papper. Tredje samlingen. Af G. Lenôtre. Bemyndigad öfversättning af A. Börtzell.

C. E. Fritzes bokförlagsaktiebolag, Stockholm: *Quasi una fantasia*. Roman af Johan Nordling.

Prenumerera på DAGNY!

Färdiga Klädningar

fr. Kr. 40—115.

Alla slag af
Bal-, Supé- och
Middagsklädningar.

Sorgbeställningar
utföras på dagen.

**A.B. NORDISKA
KOMPANIET,
STUREPLAN.**

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmskillnadsgatan.

Välorteradt lager af **Pälsvaror**.
Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.
Allm. tel. 115 85. Rikstel. Norrm. 241.

Annonsera i Dagny!

Resentryck från Orienten.

Bombay.

II.

En morgon hade jag varit ute tidigt för att under soluppgången delta i mina trosbröders och meningsfränders, soldyrkarnas, morgonandakt på stadens östra strand (Bombay är en udde som sticker ut i hafvet rätt åt söder). Sedan följde jag utmed stranden till en landningsbrygga, från hvilken jag skulle fara med en liten ångbåt till ön Elephanta på en af Cook's office anordnad tur. Det var ännu för tidigt, och medan jag väntade omringades jag af fullt med infödingsskeppare, som alla ville segla mig dit, och de underbjödo ifrigt hvarandra i pris, tills de voro nere i fjärdedelen af hvad Cooksturen kostade. Jag fann det mera tilltalande att segla dit, samt gaf mig i väg i en båt med skepparen och fem svarta matrosar. Snart ångrade jag det, ty difärden, som går på halfannan timme med ångbåt och hvilken skepparen på heder och ära lofvat skulle gå på högst tre timmar i hans båt, för den behöfde vi halfva dagen, fastän matroserna rodde allt hvad de orkade. Och fram på middagen, då jag ännu ej hunnit fram, mötte jag på afstånd Cooks lilla ångbåt, som redan gick hem igen efter uppehållet på ön. Att bli ond och gråla hade inte gjort situationen bättre; det fanns ingenting annat att göra än resignera, fastän min tid i Bombay var knappt tillmätt, afstå från eftermiddagens och aftonens program samt sträcka ut mig i solgasset på båtens kuddar och titta på glittret på vattnet och solröken öfver de tropiskt bevuxna öarna och uddarna. Sent omsider framkommen, fann jag dock belöning för de många förlorade timmarna. Redan från båten var ön en vacker syn med sin tropiska växtlighet, påminnande om Ceylon. Den består af två långsträckta höga kullar med en dal emellan; och stranden är mest bevuxen med låga corindabuskar, öfver hvilka resa sig palmer af den höga slanka sorten. För att komma i land måste man en lång sträcka balansera sig från det ena fyrkantiga stenblocket till det andra, hvilka sticka upp ofvan vattnet (en originell landstigningsbrygga!). Väl i land förföljs man ett stycke af infödingar med bärstolar hvilka äro alldeles onödiga, då vägen upp till öns sevärdhet — ett klipptempel — är försedd med låga, bekväma trappsteg och är en lagom promenad. Dessa trappsteg ha en gång anlagts af en rik inföding och kostat 12,000 rupies. Engelmännerna ha gifvit ön dess namn, därför att där fanns en klippa, som naturen halfvägs gifvit formen af en elefant och människor retuscherat till en färdighuggen sådan. För 100 år sedan föll det förvittrade hufvudet af, och den öfriga elefantkroppsklippan fördes till Victoria Gardens i Bombay och ställdes upp där.

Eljes heter ön på infödingsspråket Garapuri, hvilket betyder klippstaden. Hvad man far dit för är som sagdt ett grottempel uthugget direkt ur klippan och daterande sig — efter hvad man tror — från 8:de århundradet. I

den väldiga klippväggen, öfverskuggad af nedåt och utåt växande träd, fanns redan af naturen en djup och vid grotta med sidogrottor och naturliga pelare. Denna har så vidare huggits ut till ett tempel inuti berget med konstnärligt mejslade pelare, altar, reliefer, fristående figurer, allt framskapadt direkt ur klippan. Några trappsteg leda upp i detsamma och på dess sidor stå Dwarpals, d. v. s. skulpterade tempeldörrvaktare. Därinne är en rikedom af stensulptur, framställande hindugudar, mest Shiva i sina olika inkarnationer och olika egenskaper. Som Trimurti, då han har tre ansikten hvilka representera skaparen, bibehållaren och förstöraren. Som Ardhanishwar, den fullkomliga människan, med högra halfvan manlig och den vänstra kvinnlig. Som skaparen är han identisk med Brahma och har här fyra ansikten och en lotus i handen samt sitter på en lotustron, uppuren af fyra gäss. Bakgrunderna i relief äro för det mesta ett om hvarannat krälände vimmel af små underklassgudar; bland dem har Indra främsta rollen, himlahalfvets gud, ridande på en elefant. Ett par fristående jättefigurer föreställa Shiva och hans hustru Parvati och en relief i närheten Shiva dansande den heliga Tandavadansen, och en annan figur är Shiva som asket, hvilken är precis lik en Buddhabild. En relief föreställer Kapalabrit, förstörelsens gud, med en cobra med utspänd glasögonsskärm på sitt hufvud samt ett radband af dödskallar kring sin hals och med alla sina åtta armar upptagen af att slå ihjäl människor. Alltsammans uthugget direkt ur berget.

På senare tid ha några pelare börjat falla sönder, och nu voro arbetare just sysselsatta med att mura upp och forma ut delar däraf, imiterande de ursprungliga, och rappa öfver dem med samma gulgråa färg som den naturliga stenen.

Några mindre tempelhålor på andra sidor af samma berg repetera ungefär samma motiv.

Bland de många hindutempel jag sett, har intet varit så vackert som detta klipptempel på Elephanta, dess färger, dagrar, proportioner, läge och omgifningen på den härliga ön. Det är en plats där man frestas att stanna för att aldrig mer lämna den.

Men jag lämnade den för att återkomma till Bombay sent på kvällen och resa därifrån tidigt påföljande morgon. Det sista jag såg af Bombay, då jag åkte vägen till stationen, som ett stycke gick utmed hafvet, var soldyrkarna, hvilka från sandstranden hälsade den uppgående solgudens ansikte.

Tyra Kleen.

Gynna Dagnys annonsörer!

Kvinnan och arbetet.

Redan i våras var det som Olive Schreiners märkvärdiga bok "Woman and Labour" genom bokförlaget Hugo Gebers försorg utkom i svensk öfversättning. För Dagnys läsare kan boken ej heller vara obekant, tid efter annan har citat därur aftryckts i tidningen och en af de ledande tankarna i "Kvinnan och arbetet" har nyligen berörts i en artikel angående studentexamen och kvinnorna. Men boken begär ett närmare och direkt omnämnande.

Det är det stora problemet kvinnan som arbetande samhällsmedlem, som Olive Schreiner i denna bok tagit upp till behandling, och på de därmed förbundna ekonomiska, sociala och etiskt-psykologiska frågorna ger hon sig in med en sällsynt oförvillad blick samt anglosachsiskt vaken och praktisk uppfattning. Hennes sätt att se på kvinnofrågan och därmed sammanhängande företeelser är också långt mera befryndadt med en Charlotte Perkins-Gilmans slagfärdiga tillämpning af en fortgående utvecklings konsekvenser än en Rosa Mayrers idealburna klarläggande af den mänskliga psyken i kvinnan. Olive Schreiner är obevekligt logisk och klart praktisk när det gäller att taga fatt på förhållandena sådana de nu äro och påvisa att kvinnan helt enkelt måste anpassa sig efter dessa förhållanden. Härmed är icke sagt att Olive Schreiners bok skulle vara begränsad till en — om än så klar — förståndsmässig utredning af rent praktiska betingelser, den af entusiasm flammande tron på den nya kvinnan och den nya mannen, som är det bärande hos Olive Schreiner, ger åt hennes bok en blick ut öfver framtidshägrande lyckobilder af betagande och elektriserande kraft.

Parasitism heta bokens tre första kapitel, och i dessa visar hon, pekande tillbaka i historien, faran af det fördärfvet för ett folk om det — eller delar af det samma — sjunker ned till att lättjefullt lefva på och af andra. Detta, säger hon, är nu den stora faran hvad kvinnorna beträffar. De dem af ålder tillkommande arbetsområdena ha tagits ifrån dem, fabriker och maskinerna, de stora mejerierna och bagerierna göra deras arbete. Till och med barnen äro endast för en kortare tid helt deras, skolorna taga dem tidigt och i stor utsträckning i sin vård. Kvinnorna bli alltmera tvunget sysslösa just där de förr hade sin arbetsuppgift och sitt krävande kall.

Hvad öppnar sig då i stället till verksamhet och arbetsområden för kvinnan? SjälF vänder hon sig utåt och och griper efter det direkta förvärfsarbetet för att rädda sig från en osjälfständig och onyttig tillvaro. Stanna i hemmet, där är din plats och ditt verksamhetsfält, ropar mannen, som ännu icke ser, att just där blir kvinnan den öfverflödiga parasiten, som tär på honom själf och som, genom en under sådana förhållanden oundviklig degenera-tion, drar hela släktet nedåt.

Det är ett lidelsefullt rop på kvinnans rätt till arbete utåt, på skilda områden, som går igenom Olive Schreiners bok. Hon ser, att här ligger kvinnornas — och därmed nationernas — framtid. De enskilda kvinnornas

kamp därför pekar hon på som den mer eller mindre medvetna striden mot släktets sjunkande och tillbakagång.

Och däri ligger den stora styrkan i Olive Schreiners bok, att hon ser och framställer kvinnorörelsen i dess oupplösliga sammanhang med utvecklingen i dess helhet, att hon, äfven där kvinnorna själfva stå trefvande och ovissa, ser och igenkänner hvad deras kamp verkligen gäller — sträfvan efter anpassning till samhället sådant det nu utvecklats sig. I sin klarsynthet för detta är det också som hon i så entusiasmburna ord kan tala om betydelsen af den ringaste kvinnas knackning på dörren till ett nytt arbetsfält.

Från arbetet såsom utvecklingens villkor går hon öfver till att tala om andra frågor. I kapitlet Kvinnan och kriget talar hon om hvilken framstående del kvinnan i alla tider tagit i detta grymma handverk, som vanligen säges vara uteslutande mannens. Det är kvinnorna som lämnat materialet, säger hon. Det är barnaföderskorna, som släppt till de många kropparna, som ligga stympade och sårade på slagfältet. Men, säger hon, nu har tiden kommit att kvinnorna vilja ha något med att säga om denna sak. "Så många söner till mödrar!" tänker kvinnan, när hon ser ett slagfält. För henne, som burit och födt barnet, står det klarare än någonsin för mannen hvad det kostat att framställa det dyrbara mänsk materialet och hon sätter ett instinktivt motstånd mot den hänsynslösa förstörelsen. Lika hoppfullt som Olive Schreiner kommer till den slutsatsen, att när kvinnorna fått rätt att tillsammans med mannen taga del i det politiska lifvets beslut så skall kriget komma att upphöra, lika säkert anser hon att detta icke kommer att ske förr än kvinnorna fått komma med.

I Sexuella skiljaktigheter och Vissa inkast vänder hon sig mot ofta hörda påståenden om att kvinnorna, därför att de äro kvinnor, icke kunna göra det eller det, icke passa för det eller det. Och vid sidan af bestämmanderätten och inflytandet lika med mannen i skilda afseenden är det då återigen arbetet hon begär som kvinnans rättighet — oberoende af könet.

"Vi taga i dag allt arbete till vårt område! Vi söka inträde på de icke-sexuella fälten af intellektuell och fysisk sträfvan, emedan vi i dag med afseende på dessa icke kunna inse, att någon af könet rest skiljemur afstänger oss från dem. Och lika fast beslutna äro vi att beträda de fält där könsskiljaktigheten spelar en roll, ty det är där kvinnan såsom släktets föderska måste stå sida vid sida med mannen, släktets alstrare, så framt en kompletterad mänsklig visdom, en insikt, som icke går miste om någon sida af mänskligt lif, och en verksamhet, som står i samklang med hela människosläktets instinkt, skall komma till stånd. Här kan mannen icke handla å kvinnans vägnar, icke kvinnan å, mannens, de måste öfva växelverkan på hvarandra. Här är det som hvar sexuell hälft af släktet — båda på andra områden så nära och så totalt sammangjutna — har sin egen särskilda insats att göra i totalsumman af mänsklig kunskap och mänsklig visdom. Kvinnan kan icke förutan mannen, mannen icke

förutan kvinnan här framställa den fulländade mänskliga intelligensen.

Därför ställa vi i dag anspråk på allt arbete såsom liggande inom vårt område! Vi ställa anspråk på de stora arbetsfälten, där könet icke tyckes spela någon roll, och äfven på de små, där det spelar en roll."

I dessa kraftiga satsar formulerar Olive Schreiner kvinnornas fordringar. De utgöra också sammanfattningen af en af de märkligare böcker som skrivits i frågan kvinnans anpassning till lifvet.

E. K—n.

Underliga rykten.*

Diskussionen om högerkvinnornas utbrytning ur L. K. P. R. har säkert med konstlade medel skruvats upp till större dimensioner än som med fullt korrekta kunnat åstadkommas. De ingående artiklar i ämnet, som skrivits af våra mest framstående politiskt intresserade kvinnor, såsom fröken Anna Whitlock, dr Hilma Borelius, fru Bugge-Wicksell, mer än uppväga allt som framförts från en mängd mer eller mindre anonyma pennor, af hvilka kanske mer än en förts af en spjufer, som roat sig på oroliga och omisstänksamma kvinnors bekostnad. En sådan typ lär vara "Högerkvinna", hvars dråpliga pekoral i Stockholms Dagblad af den 16 aug. bedömdes af en medelålders tjänarinna med orden: "den är så simpel och otillständig, så den kan inte vara skriven af en kvinna, utan det måste vara en karl".

Om man plockar fram själfva kontentan af alla sväfvande rykten och känslösvallande opera, så är den dels hot om att en anti-rösträttsförening skall bildas, dels hot om att en del högerkvinnor komma att bilda en högerförening.

Det kanske icke skadar att belysa dessa tvenne projekt från rösträttsvänlig synpunkt.

Hvad angår projektet att bilda en antirösträttsförening, så verkar det icke som hot utan är tvärtom rätt länge och med en viss längtan motsedt. Det ligger i sakens natur, att när en rörelse vuxit till en viss styrka, så framkallar den en motrörelse. Ett träd uppmärksammas föga, förrän frukten börjar mogna, men då börjar också stenkastningen just af alla dem, som väl vilja njuta trädets frukter men äro för förnäma eller för bekväma för att vilja syssla med dess ans och vård. L. K. P. R. har därför alltid varit beredd på motstånd, och jag vågar påstå, att den ser med tillfredsställelse att detta organiseras. Det är alltid lättare att ha att göra med en öppen och ordnad fiende än med en som anfaller ur bakhåll, fri från alla ordningsregler och alla hänsyn till den allmänna meningen. För de ärliga motståndarna borde det kännas angenämare att gå i samlad trupp i dagens ljus än i sällskap med alla dessa "välsignade anonyma" för

* Vi påpeka att denna artikel inlämnats till red. innan fru Anna Björks artikel i n:r 33 publicerats.

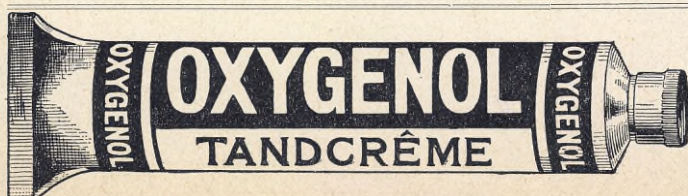
att låna ett uttryck af Tegnér. L. K. P. R. skulle veta åt hvad håll den har att vända sig i sitt försvar för sin sak. Diskussionen skulle bli ärligare och sakligare, kafferepsmetoderna bortarbetas, och kvinnorna skulle känna sig bättre till mods och bli mera rakryggade, när en modigare och ärligare syn på tingen gjorde det lätt för den enskilde att stå för sin mening, vare sig för eller emot.

Ryktet har utpekadt friherrinnan Annie Åkerhielm som själen i dessa sträfvanden — jag vet ej med hvad rätt — men detta rykte har på sista tiden korsats af ett annat, nämligen att friherrinnan skulle vara betänkt på att bilda en rösträttsförening med det målet att förvärfva rösträtt genom exc. Lindman. Detta åter är en mycket allvarlig fråga och måste af alla tas under allvarlig ompröfning. Man kan ju visserligen undra öfver att hennes antipati för rösträtt förbytts i så stark sympati, att hon vill sätta i gång ett så utomordentligt företag, men alla tider äro underverkens tid. Man behöfver ej antaga som afgjort, att denna kärlek är släkt med den barnlösa kvinnans kärlek, när hon ger den lyckliga modern råd, som, om de följdes, skulle förstöra för henne både hennes moderslycka och hennes lycka som hustru och husfru. Skulle friherrinnan och hennes meningsfränder i sina bemödanden att ta L. K. P. R:s "kongstanke" om hand komma till likartadt resultat, så får man väl tro, att deras handlingar frambesvurits hvarken af kvinnlig afund och böjelser för intriger eller af politisk vidskeplighet utan af vackrare egenskaper.

Vi ha alltså att göra med tvenne kategorier af kvinnor, som båda dels förut sett och dels nu se i friherrinnan Åkerhielm sin ledare.

Den första kategorien utgöres af sådana, som icke vilja rösträtt. Dessa kunna naturligtvis icke tillhöra L. K. P. R., ty första villkoret därför är att vilja L. K. P. R:s mål. Om de anse det som en olycka, att kvinnan får rösträtt och medborgerlig omyndighet som ett villkor för hennes sällhet, så kunna de lika litet tillhöra L. K. P. R. som en person som anser militarismen vara den bästa atmosfär för utvecklingen af folkliga dygder kan vara medlem af en fredsförening eller en brännvinsmätador af en nykterhetsförening. Det är dessa kvinnor, som gifvetvis utgöra antirösträttens armé. Jag misstänker att den i ett land med så hög kultur som Sverige icke blir mycket stor, men den kan ju bli så mycket mer fanatisk.

Till denna kategori kan också räknas en del högerkvinnor, som se ytterst likgiltigt och misstänksamt på rösträtten. Inför hr Lindmans krigsförklaring stryka de flagg på samma sätt som den danska bondgumman, när tyskarna anföllo, tyckte att det var väl ingenting att hålla på fosterlandet mot sådana mäktiga herrar. Fosterlandet var bara till för baroner och studenter men ej för bondkvinnor, och inte ville hvarken hon eller hennes söner lägga två strån i kors för det. Nog kunde de lefva lika lyckliga ändå. — Det är alldeles likgiltigt om dessa kvinnor äro utom eller inom L. K. P. R. Jag tror, att deras söner komma att genom minnena från hemmet och erfarenheterna i lifvet inse faran af kvinnlig indolens och därför bli ifriga kvinnosaksvänner, liksom jag tror att den

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD- TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS.! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 38 14 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44

danska bondkvinnans söner genom minnena af hemmets indolens och betraktelser öfver de eröfrade landsmännens öden fingo så skarp blick för politiken att de blefvo patrioter.

Den andra kategorien är högerkvinnor, som icke nöja sig med att bilda en högerflygel i en neutral förening, utan vilja bilda en parti-politiskt färgad förening, som utesluter alla kvinnor af annan färg än deras och samarbete med högern mot vänstern.

Det är klart, att inom L. K. P. R., som inom hvarje politisk organisation, gruppera sig individerna i en högerflygel, en vänsterflygel samt center. Detta ha alla ansett vara särdeles lyckligt, ty därmed står L. K. P. R. i förbindelse med alla statens politiska partier. Däraf det enhälliga beslutet i juni om valtaktiken, ett fullt lagligt och enligt laga former affattadt beslut. Vi anta, att dessa kvinnor inse rösträttens oändligt stora betydelse och vilja dess omedelbara ernående, men äro absolut öfvertygade om att kunna genom en högerorganisation nå målet snabbare och säkrare än genom att verka inom en neutral förening. Ha de funnit bättre medel än L. K. P. R., så äga de ej blott rätt utan äfven plikt att använda dem. För min del har jag icke den ringaste skymt till hopp om att det skulle lyckas dem att slå hål på den Lindmanska författningmuren ens för en liten kvinnoparlamentarisk trähäst, men kunna de skaffa oss rösträtt genom hr Lindman, så skola vi både beundra dem och tacka dem.

Det må dock sägas, att de påtaga sig ett oerhördt ansvar, och om de misslyckas, så komma de under en historisk dom, som säkert blir dem utsägligt tung att bära. De komma med all säkerhet att försvåra och försena L. K. P. R:s arbete, splittra krafterna, minska resurserna både ekonomiskt och i andra afseenden. L. K. P. R. kommer naturligtvis att erbjuda dem samarbete, ty det kräfvat neutraliteten — de utgöra en organisation med samma mål som vi — men om ej heller L. K. P. R. i en nära framtid lyckas i sitt värf, då måste den hos dem utkräfvat ansvaret för att den blifvit tillbakasatt i sin gärning.

För dem, som möjligen vackla under påtryckningen af släkt och vänner, arbetsgifvare, gynnare m. fl., bör det vara en allvarlig plikt att noga betänka, om de skola gå ut ur L. K. P. R. för att sluta sig till en dylik förening. De böra betänka, att det gäller att vinna aktning för kvinnlig kraft, öfvertygelse och förmåga att stå emot påtryckningar, som — det vet jag — ibland kunna antaga rent af olagliga former och ibland på det ekonomiska området framträda i rent af vidrig gestalt. Ju mer aktning kvinnorna kunna förtjäna, dess snabbare går erkännandet från männens sida af att de utan fara kunna insläppas i politiskt ansvar. Innan kvinnor ingripa omgestaltande i rösträttsfrågans utveckling och bryta samarbetet inom L. K. P. R., böra de noga öfverväga, hvilka resurser de ha för att föra sin sak till seger. Måtte ej kvinnor sanna August Strindbergs bittra påstående: "Svensken utvecklar energi endast när det gäller att hindra en sak."

Och låt oss slutligen ge utrymme åt känslan! Det var icke den jag gaf ett hugg i början af denna lilla uppsats, utan det var det känslolovvammel, som är till för att hetsa sinnena så att de icke märka att den äkta känslan fattas. Denna däremot måste vara med i all gärning, äfven politisk, om den skall ha något värde.

En stark och varm kvinnlig känsla har alltid behärskat våra gemensamma sträfvanden, våra gemensamma offer, våra gemensamma förhoppningar på rättssynpunkternas häfdande framför maktsynpunkterna i en nation med nedärfd förmåga att fatta, att oväld skall på tungen råda och rätt skall göras hvar och en, vår gemensamma längtan efter den stund, då svensk kvinna är ett rättssubjekt och ett rättsobjekt af samma obestridliga mänskliga värde och vördighet som svensk man.

Denna kvinnliga känsla har fört oss samman till en krets af systrar, och detta har i väsentlig grad öppnat blicken för den underbart härliga möjligheten, att ett land kan bli ett hem för alla. Midt i partisplittringen har denna krets hållit samman obrottsligt i ett storslaget, framgångsrikt och vederkvickande samarbete. Känslan vägrar att tro, att ärliga och vederhäftiga rösträttsvänner kunna förmås att bryta denna kedja af händer, som vilja värna om hemmets härd och bygga nytt för hemmets framtida bestånd, men den måste ju böja sig, om verkligen fakta föreligga. Hvad oärligheten och ovederhäftigheten kunna ta sig för, kan däremot ingen räkna ut. Att vakta på den, när de hota från högerhåll, åligger främst vår högra flygel. Dess uppgift är i dessa dagar ofantligt mycket svårare än vår. De ha blifvit svikna af sitt riksdagsparti och dess regering på ett sätt, som kommer oss kvinnor att med känsla och öfvertygelse instämma med våra högerprofessorer i deras rop på mera manlighet i politiken, då däremot vi vänsterkvinnor efter valarbetet ha större förtroende och djupare aktning för vårt parti än någonsin förut. De måste vinna terräng för en idé, som är mot deras partis hela grundåskådning. För oss är det i stället att i kapp med de frisinnade männen växa fram till de frisinnade principerna om individens rätt och hans plikt att häfda sin och andras rätt. För högerkvinnorna är det en vansklig sak att rymma både partisinne och intresset för kvinnorna, och det blir alltid en strid, när partiet fordrar, att de skola öfvergifva kvinnorna. För oss finns det ej någon som helst intressekollision, ty när vi kämpa för vårt partis idéer, kämpa vi i och med det samma för kvinnans frigörelse. Vårt parti kan icke utan att svika sig själf söka förmå oss att svika oss själfva.

Ändå är vår uppgift för oss så stor, att vi bäfva, när vi se den myckna säden och hur få de äro, som arbeta. Så mycket större är vår vördnad och beundran för de systrar på den högra flygeln, som oförtrutet arbeta, fastän de äro ännu färre i förhållande till den myckna säden.

Skara den 16 sept. 1911.

Jenny Welander.

Annonsera i DAGNY!

**Elementarbildad, enkel,
barnkär flicka**

önskar plats i medio af okt. eller 1 nov. som husmoders hjälp, helst i Stockholm eller annan stad. Genomgått hushållsskola och sjukurs. Liten lön eller äfven mot fritt vivre. Svar till »L. 23 år», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm, f. v. b.

Bildad dam,

som genomgått kurs i barnvård, önskar plats 1 oktober. Svar till »Riks 1484», Uppsala p. r.

22 års elementarbildad flicka,

som genomgått hushållsskola, önskar plats att förestå litet hushåll. Svar till »O. M. S.», Gefle p. r.

Hushållerska,

fullt kompetent i ett hems skötande, huslig och praktisk, önskar plats, van att förestå respektabel ungherres hem. Gärna till större herregård; har innehaft dylik. Fina betyg och ref. Svar märkt »Ordentlig», Fröslunda, Lidköping.

Ung, bildad flicka,

något kunnig i sjukvård, söker systerställning. Svar till »E. E.», Haggatan 30, Mariefred.

Bildad, medelålders fru,

snäll och anspråkslös, kunnig i enkel matlagning m. m. söker lämplig plats i eller omkring Stockholm. Svar märkt »Godt humör», Väddö p. r.

Som hushållshjälp och sällskap önskar ung flicka plats i familj där jungfru finnes. Är kunnig i matlagning, bakning, handarbeten samt något sömnad. Rek. finnes, önskar lön. Svar till »1911», Karlstad p. r.

Ung flicka från godt hem önskar komma i bättre familj, där jungfru finnes, som husmoders hjälp och sällskap. Svar tacksamt till »21-åring», Hedemora p. r.

Enkel och anspråkslös ung flicka önskar plats i godt hem, är van och villig deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Tacksam för svar till »Villig», Ludvika p. r.

**19-årig kontorsvan
flicka**

önskar plats i familj 1 nov. att biträda m. skrifarb., läxläsning och förekommande göromål. Svar till »Familjemedlem», Västanfors p. r.

LEDIGA PLATSER.**Lärarinna,**

van att undervisa i vanliga skolämnen och musik, samt kunnig i sömnad får plats för 3 barn. Svar märkt »Fint Landthem», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnlig tandtekniker

önskas af tandläkare i landsortsstad i mellersta Sverige. Endast verkligt duglig antages. Ansökning åtföljd af betygsafskrifter, fotografi, uppgift å ålder och lönepretentioner sändes omgående till märket »Rask», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b.

Bildad flicka,

frisk och stark, hurtig och glad, något kunnig i sjukvård, kompetent och villig med jungfrus hjälp sköta mindre hem, där husmodern är klen, får plats snarast. Musikalisk har företräde. Svar inom 8 dagar med betyg, rekommend., foto, uppgift om ålder och löneanspråk till »Glädje och ansvar», Sv. Dagbl. annonskontor, Stockholm, f. v. b.

Mönsterriterska.

För skicklig och initiativrik mönsterriterska, som själfständigt kan påbörja och komponera moderna handarbeten, finns plats genast i Köpenhamn. Utbildning från tekniska skolan i Stockholm erfordras. Ansökning samt betygsafskrifter sändas till Emil Triers Annonce-Bureau, Köpenhamn, under märke »Textilriterska».

Snäll, ordentlig flicka

van vid enkel matlagning och husliga göromål, erhåller plats på gård i Västergötland genast eller längre fram. Svar med löneanspråk till »E.», Nitta.

Bildad, frisk och barnkär barnfröken erhåller plats i Åbo, Finland, från 1 november. Svar jämte referenser och fotografi till sign. »Två barn», under adr. S. Gumælii Annonbyrå, Stockh., f. v. b.

Hushållerska,

omkring 35 år och kunnig i enkl. matlagning & bakning och villig ensam förestå 3 personers hushåll (hjälp vid gröfre sysslor), erhåller plats 1 nov. 1911. Svar helst med fotografi eller personlig inställelse. Gustaf Ekholm, Sörby Säteri, Gnesta.

Vid Sätters hospital

finnas platser lediga för 1 tvättförestånderska och 1 bageriförestånderska, löner å 400 kr. (samt 3 ålderstillägg), 1:a klass kost, bostad m. m.

Ansökningar, åtföljda af styrkta betygsafskrifter, frejd- och läkarebetyg m. m., insändas till Hospitalkontoret, Säter.

Enkel, sympatisk flicka, van vid alla husgöromål, enkel matl. m. m., helst sykunn., får pl. i 2 pers. fam. (utan jungfru) som familjemedl. i villasamhälle nära Sthim. Sv. med löneanspr. m. m. & helst foto. till »Frisk & Glad 1911», Sthlm 1, p. r.

Kvinnlig Kontorselev,

säker i räkning samt med god handstil, erhåller genast anställning hos Skandinaviska Grammophon Aktieb., Appelbergsg. 52, Sthlm. Personlig anmälan mellan kl. 1—2.

Husföreståndarinna

kunnig i ett enklare hems skötande, välrekommenderad och villig att själfständigt sköta hushållet med tillhjälp af jungfru hos en medelålders köpman, får genast väl aflönad plats. Fotografi, betygsafskrifter jämte referenser emotses omgående under adr. »E. S.», p. r. Ludvika.

Hushållerska, som på egen hand kan förestå restaurationen vid industriell anläggning erh. genast plats. Vana att leda förekommande göromål, ansvars känsla och pliktighet fordras samt kunnighet i matlagning. Svar till A-B. Elevator, Lilla Ursvik, Järfva, A. T. 8844.

Hushållerska,

medelålders, med godt sätt och utseende, kunnig i matlagning, bakning och glansstrykning samt för öfrigt med förmåga att ha uppsikt och vård om ett hem med jungfrus hjälp, erhåller snarast plats till ensam herre vid större herrgård ej långt från stad. Betyg, fotografi samt uppgift om ålder, lönepretentioner torde sändas till Arbetsförmedlingen, Eskilstuna.

Husföreståndarinna

i ungarlshem på landet sökes. Reflekteras blott på verklig dugande kraft, som med sparsamhet, ordning och omtanke äger erfarenhet sköta ett större, finare landthem (obetydligt jordbruk) samt förmåga göra hemmet behagligt för sig och andra. Svar med uppgift om ålder, relationer samt löneanspråk till »Ingenjör», Lagan.

Barnsköterska, frisk och stark med lugnt och vänligt sätt samt goda rekommendationer, erhåller väl aflönad plats den 15 nov. vid bruk i mellersta Sverige. Har att sköta ett spädt barn samt tvenne å resp. 3 $\frac{1}{2}$ och 2 år. Svar till »Barnsköterska» und. adr. S. Gumælii Annonbyrå, Sthlm, f. v. b.

GYNNA ALLTID DAGNYS**ANNONSÖRER!****Kvinnliga
arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-

Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4½ %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 3,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns China pomada, välgörande för hårväxten.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Tänk på de gamla!

Lektioner i Lannesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.
KARIN EGNÉR,
Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR,
Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygienisk ansiktsbehandling.

BRAHEGAT. 6, 2 tr. R. T. 12359. A. 19716

DAGNY,
KVINNORNAS BÄSTA
PLATSANNONSTIDNING

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid ½, 10-4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 18336.

OBS.! Fredrika OBS.!

Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgivare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningsstid kl. 12-4.

Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Prenumerera på posten eller tel. Ö. 3275 på

Mönstertidningen

Konstslöjden i Hemmet.

Pris 3.50 pr år, 12 häften. Lös-
nummer 30 öre. Innehåller mön-
ster till broderier, väfnader, läder-
plastik, gyllenläder, drifning i me-
tall, målning på porslin, trä, m. m.

Prenumeranter få begära mönster.

Äldre årgångar realiseras.

Red.: Valhallavägen 19, n. b.,
Stockholm.

Filial: Haparanda.

G. o. A. MEUKOW.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

**Se med Edra egna ögon
att Ni får Mazettis ögon.**

Ni är då säker på att alltid erhålla en delikat, kraftig och hälsosam cacao.

Varnas för efterapningar af påse och etikett!

Pris pr hektopaket 45 öre.

Åtgår endast för c:a 2 öre till en kopp.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

Ingen bokhylla

bör sakna

Björnsons Samlade Skrifter.

Ny upplaga

i till dels ny till dels omarbetad översättning, nu under
utgifning å vårt förlag.

Första häftet i dagarna utkommet.

Hvarje häfte 40 öre. Inalles 66 häften.

P. A. Norstedt & Söner.

Prenumerera på DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Louise Cruppi. Af Anna Levertin.

Ministärförändringen och vår rösträttsfråga.

"Hvad skulle vi ha gjort?" Af Ester Nennes.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen i Malmö och bostads-
frågan.

K. Högre Lärarinneseminiariets 50-årsfest.

Resentryck från Orienten. Bombay. II. Af Tyra Kleen.

Olive Schreiner: Kvinnan och arbetet. Rec. af E. K—n.

Underliga rykten. Af Jenny Velander.

Hvem har brutit neutraliteten? Svar till fru Velander.

Af Anna Björk.

Insänd litteratur.

Föreningsmeddelande.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**